

A Katedra Társaság programja

A szlovákiai magyar oktatásügy önszerveződése és önfejlesztése csak szakmailag művelt, alkotni képes és arra hajlandó pedagógusok által valósulhat meg. Az egyének együttműködésére leginkább a kisközösségek alkalmasak, amelyeknek a munkája szakszerű összehangolást igényel. Ezért a Katedra Társaság a jövőben egyfajta koordináló feladatot kíván ellátni, amellett, hogy lehetőséget kínál az egyéni kezdeményezések kibontakozására is. Minden figyelemre méltó munkát jóindulatú, de igényes szakmai elbírálásnak vet alá. Fő célja a pedagógiai közgondolkodás építő jellegű kibontakoztatása. Ezáltal kívánja jobbitani a *Katedra* című lap szakmai színvonalát.

1996 decemberétől a Katedra Társaság munkáját a tagok által választott elnök és alelnök irányítja. Azonkívül, hogy a Társaság üléseit ők vezetik, program- és munkatervjavaslatot dolgoznak ki, illetve terjesztenek a tagok elé megvitatásra és jóváhagyásra. A Társaság munkájáról rendszeresen tájékoztatják a nyilvánosságot, és ha szükséges, hivatalos helyeken képviselik a Társaságot.

A Katedra Társaság tagjai minden erejükkel arra törekszenek, hogy Szlovákiában életképes magyar pedagógiai lap- és könyvkiadás legyen.

A Katedra Társaság a politikai pártoktól független szakmai tömörülés. Ugyanakkor tiszteletben tartja a magyar politikai pártok oktatáspolitikai programját, a civil szervezeteknek – egyletek, mozgalmak, szövetségek, iskolák – az oktatásügy fejlesztésére vonatkozó terveit, elképzeléseit. Együttműködésre, partnerségre törekszik a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségével. E tény hangsúlyozása abból a szempontból is fontos, hogy a Társaság tagjainak nagy része az SZMPSZ aktív tagja.

A Társaság lehetővé teszi, hogy az eddigi kollektív képviselő fennmaradása mellett olyan egyének is tagjaivá váljanak, akik nem tartoznak egyetlen civil szervezethez sem, viszont nélkülözhetetlenül fontos szakmai munkát végeznek. Összejöveteleinek

száma évente négy. Ezenkívül évente két alkalommal kerül sor a Katedra Napokra, melyek minden érdeklődő számára nyitottak.

A Katedra Társaság munkájában fontos szerepet kap a tantárgypedagógia, ám a neveléstudományi kérdések megvitatása sem hanyagolható el. Fontosnak tartjuk, hogy a közeljövőben a mi iskolarendszerünkben is megvalósuljon a „rokon” tantárgyak integrációja, s az iskolákban közvetített ismeretanyag tantárgyak helyett műveltségterületekre tagolódjon. Ehhez viszont szükséges lesz, hogy a pedagógusok felkészüljenek az olyan igényes feladatok elvégzésére, mint a helyi tantervek és a saját pedagógiai programjaik megfogalmazása. Tudatosítaniuk kell, hogy a nélkül a helyi, vagyis az intézményi autonómia sem jöhet létre. A kiszolgáltatottság megszüntetésének alapfeltételei: az önművelés, az önszerveződés és az iskolák önfejlesztése, valamint az iskolapolgárok: pedagógusok, szülők, tanulók őszinte, bizalomra épülő, egymás iránti tisztelete és megbecsülése.

E program a társadalmi, s ezen belül a szakmai valóság alapos ismerete nélkül nem valósulhat meg. Arra buzdítunk minden kollégát, hogy képességei és lehetőségei szerint kapcsolódjon be a tényfeltáró kutatómunkába. Az így összegyűjtött tényanyag a kor elvárásainak megfelelően meghatározza a Katedra Társaság munkáját is.

Helytelen lenne, ha helyzetünket pusztán nemzetiségi hovartartozás szerint érzékelnénk és értékelnénk. Már csak azért is, mert a nemzetiségi oktatásügy elválaszthatatlan a szlovák közoktatási rendszer egészétől. Ezért nemcsak elkerülhetetlen, hanem létérdekünk is, hogy a hazai pedagógiai és kutatóintézetekkel, szakmai tömörülésekkel, alkotó munkacsoportokkal és egyénnel bizalomra épülő, egymást segítő kapcsolatrendszert építsünk ki.

Bővíteni kívánjuk kapcsolatainkat a külföldi pedagógiai társaságokkal, szakmai intézetekkel, iskolákkal és szaktekintélyekkel is.

A hazai és a külföldi szakemberek továbbra is vendéglőadóként szerepelnek a Katedra Társaság összejövetelein, még inkább a Katedra Napokon.

A Katedra Társaságnak a hazai pedagógiai kultúra fejlődését szolgáló és a nevelés-oktatás jobbitására irányuló célkitűzései:

A családi, az óvodai és az iskolai nevelést egymástól elválaszthatatlannak tekintjük, a szülőket és a pedagógusokat arra ösztönözzük, hogy kapcsolataik őszinték legyenek és mellőzzenek mindenfajta alá- és fölérendeltséget. A pedagógusok és a szülők az anyanyelv segítségével a lehető leghatékonyabban formálják a gyermekek személységét: jellemüket, akarati tulajdonságaikat és lelki tisztaságukat. A tanítási órákat haszna át a nyelvi igényesség, az anyanyelv használatának kultúrája. Ezért a Katedra Társaság rendszeresen foglalkozik anyanyelvünk megmaradásának, művelésének és kulturált használatának kérdéseivel.

Az egyének identitástudata kialakulásához szüksége van nemzeti és világtörténelmi ismeretekre, az egymástól eltérő eszmerendszerek ismeretét magában foglaló tárgyilagos világképre, társadalom- és természettudományos művelésre. Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a tudományok és a művészetek alapjai csak megfelelő tudomány- és művészettörténeti ismeretek birtokában rakhatók le.

Arra törekszünk, hogy a pedagógiai közgondolkodás, mely a polgári demokrácia értékrendjére épül, mellőzzön mindenfajta kényszert és könnyelmű felszínességet. Az erkölcsi nevelés az egyetemes etikai értékekre épüljön, s ehhez igazodjon az egyéni és a közösségi viselkedés, a másság elfogadása, az ártó és a romboló szándék elutasítása. A nevelésben megkülönböztetett szerepet kapjon az érzelmi ráhatás, hogy általa egészséges kötődés alakuljon ki a család, a barátok, a szülőföld, a haza és minden emberi érték iránt.

Az iskolai és az iskolán kívüli nevelést haszna át az ökológiai szemlélet, az élő és az élettelen környezet védelme.

Az értelmi nevelés az önálló gondolkodási képesség kialakítására, a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség, az alkotóképesség folyamatos fejlesztésére és a kreativitás kibontakozására irányuljon. Az iskolákban a túlhajszolt és öncélú tessék-lássék versenyztetést váltsa fel a tudatos, pedagógiailag megalapozott tehetséggondozás.

Iskoláinkban elengedhetetlenül fontos az idegen nyelvek (a szlovák nyelv és a vi-

lágnyelvek) eredményes tanítása. Az eddig jól bevált szakmai-módszertani koncepciókra építve gyarapítandó tanulóink szókinccse, erősítendő kommunikációs képessége, pontos és biztos nyelvhasználata. Elvünk, hogy a magyar családok gyermekeinek magyar iskolákban kell megadni az alkalmat a szlovák nyelv lehető legtekélyesebb elsajátítására. A fondorlatos külső segítőszándék emberjogilag nem megalapozott, ezért nemcsak elhatároljuk tőle magunkat, hanem ellen is fordulunk.

A korszerű műveltség tartozéka a számítástechnikában és az informatikában való jártasság. A fejlődés feltételei a szakmailag felkészült pedagógusok és a korszerű eszközrendszer. Feltétlenül foglalkoznunk kell e témával is.

A művészeti alapágak és témák tanítását ki kell egészíteniük a mindennapi élet, a tárgyi környezet esztétikájára vonatkozó igényeknek.

A testi nevelés és a korszerű testnevelés véleményünk szerint a higiéniai, pszichohigiéniai és az egészséges táplálkozási szokások kialakítása, az igényes testedzésre, valamint a káros és önpusztító szokások – a dohányzás, az alkohol és a kábítószerek élvezetének, továbbá a rendetlen életmód kialakulásának megelőzésére irányuljon.

Megítélésünk szerint a munkára való nevelés a nevelés egész folyamatára kiterjed, mivel minden emberi érték létrehozásának előfeltétele a munka. A szellemi munka a gyakorlati tevékenység sokféleségét öleli fel – szűkebb értelemben véve a tanulást –, melynek mozgató ereje a motiváció által felkeltett természetes érdeklődés és cselekvési hajlam. Oktatási intézményeinknek éppen ezt a természetes cselekvési hajlamot kell erősítenie, a megismerés és a munka örömet kell megadnia gyermekinknek.

Programunkat évente áttekintjük, az igényeknek és lehetőségeinknek megfelelően alakítjuk. A benne felvázolt alapelvekből kiindulva, minden évre kötött munkatervet készítünk, amelynek megfogalmazásához igényt tartunk a kollégák javaslataira.

Ez a honvédelem olyan izé dolog. Különösen békeidőben. A fene tudja, milyen, egy biztos, én belülről nagyon utáltam annak idején. Most, hogy nincs sok közöm hozzá, hála istennek, akár már írhatok is róla. Mondjuk egy történetet, amit csak kitalálok. Minden, a valósággal azonosítható mozzanat, a civil agy hagymázos álmának tudható be. Szóval, tételezzük, hogy van egy ország, de ez nyilván nem Magyarország, de hasonlítson nagyon rá. Legyen mellette néhány másik ország, de csak azért, hogy ne tudjuk pontosan, hogy melyik az az egyik, ahol a történet még játszódik. Valamint legyen egy ember, meg több másik is, valamennyi ennek a képzeletbeli országnak a polgára. Na, elég homályos a szöveg nemzetvédelmileg? Alighanem. Kösz.

Emberünket kiküldi e kitalált ország kitalált Honvédelmi Minisztériuma mondjuk 1992. augusztus 1-jével mondjuk ebbe a néhány másik ország egyikébe, mely ne legyen országunktól se Délre, se Keletre, se nagyon Északra. Legyen a beosztása mondjuk hadilevéltári kirendeltség-vezető, avagy helyettes, pontosan ezt ne is firtassuk, elégedjünk meg annyival, hogy elég unalmas pálya, messze a tűzvonaltól, ágyúszótól, dobpergéstől.

Tartózkodjék ott mondjuk 1997. augusztus 1-jéig – de már előtte egy esztendővel kívánják őt haza szállítani, úgy, hogy erre indoklás ne legyen, ha csak azt nem találjuk ki gonoszul indoklasként, hogy emberünk nem-pártállása nem felel meg az állítólag semleges hadsereg bizonyos állítólag semleges köreinek, avagy, az állítólag semleges körök valamelyik állítólag semleges emberének köll az anyagilag (és talán stratégiailag) semmiképpen sem semleges helyen lévő hely. Az embert, kit először kiküldeni szándékoznak helyette, mondjuk nem lesznek hajlandók fogadni ebben a bizonyos országban, mert ez egy ilyen finnyás ország, ott nem mindenkit szeretnek, ahogy nálunk mostanában megint mindenkit szeretnek, főleg régről (honnan a fenéből megint) visszatérteket – ezt finoman a kiküldő fél tudtára adják. A kiküldő félnek mondjuk szeme sem rebben, keresnek helyette új kiküldendő alanyt. Amaból meg, a nem kvalifikálódott emberből meg, mondjuk, csináljanak legalább egy államtitkárt; ha már ott nem volt jó kirendeltség-vezetőnek, mutassuk meg, hogy nálunk államtitkárnak éppen megfelel.

Mondjuk most azt találjuk ki, hogy a még újabb jelölt emberileg és szakmailag legyen alkalmas a feladataira. De nehezsük meg a helyzetet, hátha ilyen az élet is, nagyon szar, a kiküldéséhez kelljen megszerezni a fogadó fél hozzájárulását – ezt a diplomácia nyelvén agrément-nak hívják (egészen pontosan: *fr* 1. *dipl* a fogadó állam előzetes hozzájárulása a küldő állam nála működő diplomáciai képviselője vezetőjének a kinevezéséhez 2. *zene*: ékesítés; a dallam járulékos eleme) ← a 2. pontban foglaltak mondjuk legyenek indifferensek témánk szempontjából, de nagyon jól hangzanak, igazán.

Mondjuk most már azt, hogy ez az agrément-procedúra általában hat–nyolc hónapot vesz igénybe. S ha mondjuk, vegyen is igénybe ennyi időt. S tegyük hozzá, e nélkül a hozzájárulás nélkül nem csak nem lehet, de nem is szokás kiküldeni diplomáciai embert a fogadó országba. Még mondjuk azt is, legelső emberünk, a visszahívott jelezze a hivatala vezetőjének, hogy utóda biztosan nem kapja meg addigra a hozzájárulást, amikorra a váltást tervezik, emiatt vesse fel, hogy maradhatna-e még esetleg néhány hónapot a helyén, ha már neki van olyan diplomáciai izéje, meg őt szeretik is abban a bizonyos másik országban, meg egyébként is.

Mondjuk, mondják először azt neki, hogy igen. Majd közölgék vele később, hogy nem, ez dramaturgiailag helyén való fordulat, ha nem is teljesen váratlan, ember hazatér, augusztus 1-jével kimegy az utód, s mondják még azt a lehetetlenséget is hozzá, hogy majd egy-két nap alatt elintézik a forraságot, s lesz mindene ennek a derék új h. vezető-jelöltnek.

Mondjuk, ezek után a H. miniszter (nem mint az előző h., ez a nagy honvédelmit jelent) nevezze ki az utódot, majd néhány nap múlva az államtitkára mentse föl az elődöt. Azért találjuk ezt ki úgy, mert az természeti képként is nagyon szép, ha egyszerre két nap süt az égen, miért ne süthetne hadügünk levéltári egén is legalább két nap – amúgy a valóságban biztosan teljesen lehetetlen az ilyesmi.

Mondjuk, új emberünk kiutazik, és a mai napig ott várja azt az engedélyt, ami alapján kiutazhatna. Szóval, kiutazik, de nem utazhatna ki, ezért nyilván nem is utazik ki, csak ott van, de ahhoz, hogy ott legyen, ki kell utazék, és csak úgy kiutazik is, de nyilván nem lehet ez a kiutazás igazi kiutazás, hiszen diplomatice ő nem utazhatna ki, s mivel ez a bizonyos ország komoly katonai diplomáciaival rendelkezik, el sem tudnánk képzelni, hogy valaki úgy utazik ki, hogy nem utazik ki, csak úgy kiutazik mégis stb.

Mondjuk, ezek után kapja a fizetését is, de miután sem tartózkodási engedélye nincs, sem a kötelezően leteendő esküt nem tette le senkinek sehova (előbbi megléte teszi lehetségessé az utóbbi letételét), így legyen mindössze megtúrt vendég majdani munkahelyén, s a pénzt kapja munkavégzés nélkül. S ezt már ne neki mondjuk, sőt, ne is a nevezett ország honvédelmének: legyen ez nagyon ciki. S mondjuk, reménykedjünk, hogy az ezredfordulóra már munkába is állhat, s reménykedjünk mondjuk abban is, hogy addig semmilyen ország semmilyen számvevőszéke nem fog utána járni annak, miként utalnak ki bizonyos országban munkavégzés nélkül bizonyos rendszeres összegeket bizonyos korán kinevezett hivatalvezető(helyettes)nek.

az egészet kitalálta bizonyos ki (még el) nem küldött *zalán*